

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Közégek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olosó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Hol a legyőzött?

Irta: Kossuth Ferenc.

Sok jel arra mutat, hogy az új rendszer, melynek a mostani kormány ez idő szerinti kifejezője, azzal a szándékkal rendezkedik be, hogy az országot sokáig kormányozza.

Az a hír van elterjedve, hogy az uralkodó azt hiszi, hogy a nemzet le van győzve; elhitték ezt vele, arra a tényre mutatva rá, mint bizonyosságra, hogy a képviselőházat fegyveres erővel fel lehetett oszlatni, anélkül, hogy a főváros népe megmozdult volna; és az ország semmi részén sem történt összeütközés a kirendelt katonaság és a nép között. Ebből azt a következtetést vonják le, hogy a nemzet küzdelem nélkül megadta magát a nyers erőnek.

A nemzet ellenállása kezdetől fogva nem volt forradalmi természetű és most sem az és bár a nyers erő fitogtatása, kihívás számba is mehetne, ez a kihívás nem elég arra, hogy az egész küzdelem békés, törvényes és alkotmányos jellegét megmássa, kivált azért, mert a nemzet vezérei gondosan örködnek a felett, hogy ez így legyen.

A törvények magyarázata, a királyi jogok mibenvolta és terjedelme, az alkotmány tartalma és valódisága felett folyik a küzdelem a nemzet és király közt.

Ezek oly kérdések, melyeket nyers erőszak ugy sem dönthet el. Nem dönthetné el ezeket a vérontás sem, amelyre az országban senki sem gondol, tehát nincs mit csodálkozni azon, hogy nem következett be az, hogy a fegyvertelen tömegek ellenálljanak a gyorstüzelő fegyverekkel ellátott katonaságnak.

Akarmily látszólagos sikerrel erőszakoskodik a fegyveres erő, ez az erőszak nem teszi igazzá sem a helytelen törvénymagyarázatot, sem nem ad egy hajszálnyal nagyobb terjedelmet a királyi jogoknak; mindössze is csak azt bizonyítja be, hogy az alkotmányjogi kérdéseket nem állandó békét biztosítható megegyezéssel, hanem karhatalommal akarják eldönteni, ami nem vezethet sem békére, sem megegyezésre, sem törvényes rendre; csakis ideig-óráig látszólagos csendre vezethet.

Alkotmányos, törvényes küzdelem nem lehet ökölrel vagy szuronyokkal eldönteni; az így eldöntött kérdés csak addig ma-

rad eldöntve, míg az ököl bele nem fárad az ütésbe s a szuronyok el nem kopnak a helytelen használatban.

Egyszóval annak, aki egy jogi vitát erőszakkal dönt el, el kell készülnie lenni arra, hogy az erőszak a jognak érzetét csak növeli a nemzetben és az erőszak alkalmazásának szükségét állandóvá teszi.

Az uralkodóval előbb azt hitték el, hogy a nemzet küzdelme csak egyes pártok harca, amelyekből a nemzet zöme távol állt.

Ezen hit fölkelésére ügyes fogás volt a nemzetközi szocialistákkal történt szövetkezés, mert ezek, bár összes számuk az egész országban csekély, de a fővárosban túlnyomólag nagy számmal vannak, tehát éppen ott, hol jobban meglátják Bécsből azt, hogy mi történik, mint a vidéki jelenségeket.

A budapesti polgár nyugalomszerető, szervezkedve nincs is arra, hogy az utcára menjen tüntetni. Éppen az ellenkezője áll ennek a szocialistákra vonatkozólag, akik a nép látszatát sikeresen magukra ölthetik Budapesten, az utcákat uralhatják és a hatalommal tartva, azt a tévhitet költhetik fel a felületes szemlélnél, hogy a nép, tényleg a nemzeti ügy védői ellen van; amit, hír szerint az uralkodóval el is hittettek.

Most pedig azt hitetik el a királyllyal, hogy csak néhány izgató tartja fenn az egész nemzeti küzdelmet, a nép pedig közömbös és nyugodt; azt természetesen elmulasztják megfejteni, hogy miért kénytelen a kormány tekintélyes fegyveres erővel fedeztetni közegeit és megvédeni őket a „nyugodt” nép ellen.

E téves felfogásokból és tudósításokból fejlődött ki az uralkodónál az a hit, hogy a nemzet „le van győzve” s mint legyőzöttnek meg kell fizetnie veresége árát; ez az ár pedig az, hogy mondjon le oly jogokról, amelyekkel a nemzet az ő legjobb hite szerint feltétlenül bír.

E hit, hogy a nemzet „le van győzve” még nehezebbé teszi a helyzetet; mert oly elhatározásokat szül, amelyek nem születnének meg a nemzettel szemben, ha a helyzet valószínűsége ismeretes lenne a legfelsőbb helyen.

A nemzet ellenállása kezdetől fogva e két alkotmányos jog gyakorlásában csucosodott ki: nem fizetni a meg nem szavazott adót és nem adni a meg nem ajánlott ujoncokat.

Kezdetől fogva ebből állt az ellenállás és semmi másból; s ebből áll és semmi másból most is.

Hol, mikor, miképpen lett ez az ellenállás legyőzve? Hol, mikor, miképpen lett ennek legyőzése megkísérelve?

Csodálkozva kérdezheti tehát magától, aki a helyzetet ismeri, hogy vajjon miben nyilvánul meg a nemzet legyőzötése? Abban talán, hogy egész csendben és rendben megmarad amellet, hogy nem fizeti a meg nem szavazott adót és nem adja a meg nem ajánlott ujoncokat.

Meggyőződése szerint vétkes dolog arról beszélni, bármilyen jék is, hogy akár a király, akár a nemzet le vannak, vagy lesznek győzve. Nem erre kell törekedni sem a magyar hazafiságnak, sem a királyhűségnek, hanem arra, hogy majd valamikor, amikor belátják Bécsben, hogy forradalmat lehet fegyveres erővel levérni, de békés, alkotmányos küzdelmet nyers erővel levérni nem lehet, megtaláltságok a kibontakozás oly módja, amelyben ne legyen se győző, se legyőzött, hanem kölcsönös megértés legyen a nemzet és király közt.

Minden ökölcsapás messzebbre viszi e nap bekövetkeztetését, mert életerős, önértetes, igazáról meggyőződött nemzetet ökölrel kibékíteni nem lehet. De nincs oly erős ököl, amely ki ne fáradna és ki biztosíthat bárkit arról, hogy e kifáradás időpontja nem fog-e összeválni nagy, európai rázkódtatásokkal, midőn a dinasztianak nem legyőzött, hanem erőteljes és áldozatkész nemzetre lenne szükség?

Kossuth-kultusz.

Irta: Benedek János v. orsz. képvis.

A magyar nemzeti szabadság halálhasadásának időszaka összeesik a legnagyobb magyar szabadsághős halálának évforduló pontjával.

A magyar nemzet Messiásának halála a magyar szabadság örökzöld tavaszának idejében, a sírfelbontó, rügyfakasztó márciusban fordult a világra.

A szabadság ébredése összeesik a

szabadsághős elhunytával. Hajnal és alkony: Nagypéntek és Husvét találkozására ez.

A világ megváltójának tragikus halála, a Golgothán elszenvedett martyrium a keresztény világ gyászának örök forrása; az a fekete Nagypéntek legszomorubb gyászünnepe a hívők megszámlálhatatlan millióinak. És gyásza az egész emberiségnek, mely legnagyobb jóltevőinek, felszabadító Héroszainak csak a vértanúság tövis-koszorúját, a megtagadás tragikus sorsát és a Golgotha kínkeresztjét szokta nyújtani.

Am a szomorúság, a csüggedés nagypéntekjét a felszabadulás, a feltámadás diadalünnepé váltja fel: hozsannát zúgnak a népek milliói Husvét ünnepének, mely soha meg nem ölhető, a sír rab-bilincseiből és a koporsó záraiból is feltámadó szabadság dicsőséges diadal-ünnepé.

Im egyesül gyász és diadal.

A mi márciusi szabadság-ünnepünket is felváltja a Kossuth Lajos apánk elhunytának gyászos évfordulója. S ha valaha volt jelentősége annak, hogy a mi nemzeti dicsőségünk legragyogóbb nagyjait együtt ünnepelethetjük a legnagyobb nemzeti gyász évfordulójával: most jött el annak a legalkalmasabb ideje.

A magyar alkotmányosság eltiporításának szomorú korszakában hatványozott dicsfényben tűnik fel előttünk a magyar szabadság legnagyobb bajnokának, a magyar alkotmányosság egyik leghatalmasabb védelmezőjének glóriás alakja; nem kell nekünk agítálni, nem kell a népet bujtogatni, serkenteni: fokozott erővel tör magának utat a magyar nép lelkében a Kossuth-kultusz.

Az a nagyszabású mozgalom, mely az országgyűlési függetlenségi párt égisze alatt Kossuth Lajos összes munkáinak terjesztésére megindult, egyik leghatásosabb eszköze a Kossuth-kultusz minél szélesebb körben való terjesztésének. Kossuth Lajos munkáinak nem szabad hiányoznia egyetlen művelt magyar családtól asztaláról sem és amikor e felhívással fordulunk az ország függetlenségi érzelmű közönségéhez, bizvást mondhatjuk, hogy a magyar nemzet egész egyeteméhez szólunk. Kossuth Lajos emlékéhez valóban csak úgy lehetünk méltókká, ha eszméi eljutnak mindenhová, ha írásai ott lesznek minden, minden magyar család tűzhelyénél, ami annyival is könnyebb, mert oly kedvező megrendelési módokat állapítottak meg, amelyek a munka megszerzését mindenkire nézve lehetővé teszik.

Ki veszi rossz néven a kesergő árvától, ha üldöző mostohája elől az édes apa sírjához menekül? Ki ne

találna természetesnek a hála fokozott kitörését a jóléte iránt akkor, amidőn a jelen hálátlansága, a méltatlan bántalmak elől csakis a mult dicsőségének hálás emlékezetében találhat oltalmat a sanyargatott magyar nemzet.

A Kossuth-kultusz a magyarság védpajzsa. Látja már a nemzet azon része is, mely az ő általa hirdetett igazságok elől politikai eszélyességből jobb jövő reményében elzárkózott, hogy a történelem logikáját kijátszani nem lehet.

Az elfetemetett emlékek sirjaikból visszafordulnak és szíven szurnak. És a legszentebb érzelmeiben méltatlanul megbántott nemzet elmondhatja annál a szent sirnál:

Tenger kiapadhat,
Köszikla ledőlhet,
Sarkából az idő
Kidönti a földet:
Kossuth igazsága
Rendületlen áll meg...
— Magyarok Istene,
Emlékét is áldd meg!

Marcius 15.

Egész nap hullott a hó. Tiszta fehér lepellel borította be a sártengert. Minden házon nemzeti zászló, minden keblen Kossuth Lajos képével díszített szabadság-jelvény hirdette a nagy ünnepet. Délben az összes kereskedések bezárultak. Valóságos néptenger hullámozott a Kossuth Lajos utcában; türelemmel várva a Budapest-szálló dísztermének fölnyitását, a hol a polgárság ünnepe megtartandó és ahol Ugron Gábor nagyszabású ünnepi beszéde elhangzandó volt.

Már a kora reggeli órákban gyönyörű jelenség játszódott le a róm. kath. plebánia templomnál. A főgimnázium ifjúsága a Kossuth-nóta hangjai mellett, tömött négyes sorokban vonult előadásra az intézetbe. Szemükből az öröm sugárzott, a hazaszeretethez, a belső megnyugvásnak, az új reményeknek és a bátor hitek ifjú öröme a szív lelkesültségével szállt felfelé az Egek Urához.

Az imádkozó ifjúság a templomból jött, hová — az eddigi szoká-

soktól eltérőleg — a nagy ünnepnapon egytől egyig elzarándokolt, hogy gyermeki lelkének melegségével, forró hazaszeretetének rajongásával kérje a nagy Istent, nemzetünk atyját, hogy hazánkat szabaddítsa meg ádáz ellenségétől s tegye függetlenné, szabaddá. A lelkesült ifjúságnak Szabó János lelkész mondott nagy misét s végül gyönyörű imádságot Máriához, hazánk Nagyszonyához. Majd az Oltári szentség előtt könnyes szemekkel énekelték az ifjak a Himnuszt.

Akik látták ezt a megható, magasztos isteniszteletet, örökre lelkükben marad annak emléke s bizonyára örömmel gondolnak arra, hogy míg a magyar ifjúság így őrzi, ápolja a hazaszeretetet szent tüzet, amíg legszentebb, legdrágább vagyonaért így tud imádkozni: nem az osztrák, de még a pokol sem tudja Magyarországot tőlünk elrabolni.

Hasonló lelkesedéssel ünnepeltek az összes állami és felekezeti iskolák.

A főreáliskolában d. e. fél 10 és az ev. ref. kollegiumban 11 órakor, míg a községi elemi iskolában reggel 8 órakor volt az ünnepély.

A polgári leányiskola „Vörösmarthy önképző kör”-e is kivette részét a hazafias ünnepből s azt a következő műsorral tartotta meg: A növendékek a Himnuszt énekelték, Lengyel Gabriella IV. o. n. Erdélyi Zoltán „Marcius 15.” című költeményét szavalta, míg Vass Róza III. o. n. „Emlékezés 1848. márc. 15-ikére” címmel írt felolvasását adta elő, erre a növendékek a „Nemzeti zászló”-t énekelték. Lampérth Géza „Emlékezés 1848-ra” c. költeményét Kovács Ilona IV. o. n., Sas Ede „Marcius 15-én” c. versét Holstein Margit IV. o. n. és Petőfi „Talpra magyar”-ját Kassay Margit II. o. n. szavalta. A növendékek elénekelték a „Marseilleses”-t és a sikerült ünnepélyt a „Szózat”-tal zárták be.

Márfalván.

Márfalva község ünnepe megérdemli, hogy vele bővebben foglal-

kozzunk és ottani tudósítónk értesítését egész terjedelmében közöljük:

Márfalva hazafias közönsége fényes ovatioval ünnepelte meg március 15-ikét. György Lázár plebános reggel ünnepies misét mondott a hazáért, a melynek végeztével alkalmi imában kérte az Egek urát a hűvekkel egyetemben, hogy távolítsa el koronás királyunk köréből a gonosz tanácsadókat s vessen véget a szenvedéseknek, melyek edes hazánkat máris elnyomva tartják. A templomból nemzeti zászló alatt, rendben, a Himnuszt énekelve az iskolába ment a közönség, hol az iskola gyermekek hazafias énekei közben megrázó, elragadó hangon szavalta el Kiss Ferenc tanító a „Talpra magyar”-t. Eget rázó hangon tört ki a nép szájából a refrén: „Esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk.” Olasz Péter joghallgató beszélt 1848. márc. 15-éről. György Lázár gyűjtő szavával lelkesítette a népet a nemzeti zászló fényének, tisztaságának megőrzésére, hangsúlyozván, hogy a háromszin egyuttal a hitet, a reményt és szeretetet is jelképezi.

Erdélyi András kántor-tanító fáradhatatlan buzgalommal iparkodott a legszebb hazafias énekeket csepegtetni a nép lelkébe. Az ünnepély végeztével Biró Ferenc községi főbíró és a 48-as függetlenségi párt elnöke vezetése mellett mintegy 400 ember — nemzeti zászló alatt — négyes sorban Székelyudvarhelyre indult Ugron Gábor beszédét meghallgatni. Utközben egy „rendelet” adtak át a vezető elnöknek, amely szerint csak egyenként szabadott volna a városba bemenni. Biró Ferenc nyomban közölte a rendeletet a menettel, ami azonban még tömöröbbé és elszántabbá tette a népet. A rendeletet eldobták. Az ígért karhatalom szerencsére nem mutatkozott. Bizonyára megdöbben, hogy elszánt emberekkel lesz dolguk. Vajjon kitől jött e rendelet? . . .

Dicséretet érdemelnek a hazafias márfalvi lányok is, akik nem tö-

rödbe az idő zordságával, magukat nemzeti szalaggal feldíszítve, a menetet négyes sorban — énekelve követték.

Bár minden község így ünnepelne! Bár minden községnek ilyen vezetői, ilyen papja, ilyen népe és ilyen leányai volnának! Akkor mielőbb lenne „Nagy-Magyarország!”

Agyagfalván.

A székelyek Rákosmezején szintén lelkes ünnepelés volt Dr Kállay Tamás, a kerület függetlenségi és 48-as v. képviselője, Dr Pál Ernő ügyvéd, lapunk felelős szerkesztője már a kora reggeli órákban odautaztak. A község apraja-nagyja összegyűlt és lelkes óvációkban részesítették a szónokokat. Dr Pál Ernő mondott gyűjtőhatású beszédet és Dr Kállay továbbra is kitartásra, nemzeti jogaink védelmezésére buzdította választóit.

Székelyudvarhelyt.

Alig volt délután 2 óra, tömegeesen tódult a közönség a Budapest-szálló díszterméhez, mely ez alkalomra szűknek bizonyult. Oly rohamosan áramlott a publikum, hogy feltartóztatni lehetetlen volt. Így történt aztán, hogy néhány perc alatt az előbb érkezettek a szó teljes értelmében zsufolásig megtöltötték a város e legnagyobb termét. A közönség folyton hazafias dalokat énekelt.

Pont félháromkor zugó, percekig tartó éljenzés között érkezett meg Ugron Gábor, az ünnepi szónok. Mire kezdetét vette a magasztos ünnepély.

A székely Dalegylet éneke után Vajda Ferenc, az ünnepély rendező bizottságának elnöke mondott igen tömör, a függetlenségi és 48-as eszméket élénken megvilágító, lelkes beszéde. Hazafias hévvel szólott s általános lelkesedést keltett megnyitó beszéde után Ugron Gábor lépett elő, hogy elmondja nagyszabású ünnepi beszédét.

Az ezekre menő hallgatóság körében mély csend keletkezett, általános figyelem honolt. Valóságos

A „SZEKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1562 — 1691-ig.

Irla: Connert János, ford. Balásy Dénes.
(17. folytatás.)

Különös kivétel volt Mindszent és Kotormány kedvezménye, amennyiben a sürgős munka idején igaz ökreiket a vetések közt fekvő kaszálóknak és tarlóknak is legeltethették, mert legelőjük távol esett a falutól. De azért az állatokat összekötni, nyügbe vagy béklyóba kellett tenni, vasárnap, ünnepnap és éjszaka azonban még így sem volt szabad.¹⁰⁴ A sepsi-szacsvai szabályok szerint 1717-ből, meg volt engedve, hogy a tilalmas határon igaz ökröt vagy lovat saját földjén a fűben vagy sarjuban valaki legeltessen, de abból nehogy aztán valakinek kára legyen.¹⁰⁵

Mint hogy az egész Székelyföldön, de kivált egyes községekben nagy hiány volt kaszáló rétekben és legelőkben, annak okáért kénytelenek voltak aratáskor a tarlót vagy egyes határrészt beszabadítani, még mielőtt a gabonát róluk betakarították volna, a miért némelyek itt-ott kárt vallottak. De ennél gyakoribbak voltak, hogy némely gazdák éjjel a vetésföldeken prévárkáltak, titkon etettek, néha oly mértékben, hogy velők szemben a bírók és esküdtek tehetetlenek voltak. A Csik-Gyergyó-Kászón konstitúciói 1650-ből köve-

telik azért, hogy olyan faluk, a melyeknek határai a másik faluába bütüllődnek, a széki tisztek tudta nélkül ne szabadithassanak s elhatározzák, hogy a tarlón csak akkor szabad legeltetni, mikor onnan már minden be van takarítva s a másként cselekvőkre, falukra, egyesekre, szigorú büntetést szabnak ki.¹⁰⁶

Mint hogy a marháknak csordánkénti kihajtása csak ebben az időben jött általános szokásba, s a barom a faluban vagy azon kívül szabadon kóborolhatott, azért a vetéseket kerítésekkel kellett a kártól megóvni. Először is a vetéskor a mezőre vivő országutakat és utcákat sövénynyel, kerttel zárták el, kaput tettek, amelyet minden ki-bémenéskor be kellett csukni.¹⁰⁷ „A vetéskapukat és kerteket minden falu Szentmihály nap előtt két héttel 12 frt büntetés terhe alatt megcsinálja” s a falu ezért felel.¹⁰⁸ A tilosba vezető kaput mindenki 6 dénárt büntetés alatt zárja be.¹⁰⁹

Hogy az ugarról a barmok ne mehesse a vetésre, a vetést és a mezei utat a határ hosszában elkerítették; e kertek felállítását a gazdák között nyíltak és telkek szerint osztották ki. Mindenkinek a neki jutott részt jó karban kellett, jó magasan, nyíltások nélkül tartani. Esküdtek és községi bírók vizsgálták felül.¹¹⁰

A kertelések felállításakor gyak-

ran szabálytalanságok fordultak elő, azért Marosszék elhatározta, hogy minden gazda és községi lakos a telke vagy sessiója után reá eső részt egy vicetisztviselővel magának mérse ki, ami ellen aztán sem falu sem egyesek a legszigorubb büntetés alatt kifogást nem tehetnek.¹¹¹ Ha valakinek kerítése megrongálódott, arról őt a bíró értesítse, s ha az a kertet helyre nem állítja, megbüntetendő.¹¹² Erre a C. St. p. 62 art. 20 szerint neki 15 napi határidő adandó.

Némely falunak kicsiny lévén a legelője, a vetésföldek mellett néha egy jó darabot külön hasítottak marhalegelőnek. — Magánosok is megtették azt. De hogy gondatlan felügyelet miatt e barmok ott kárt ne tehessenek, az ily legelő helyeket be kellett keríteni.¹¹³

Aki a nyomás-határon, legyen az község vagy magános, kaszálásért vagy más okból csóvát, tilalmat tett, azt a helyet kerítse be, különben nincs jussa kárpótlásra.¹¹⁴ A Csik-szentmártoni törvények 1667-ből meghatározzák, hogy a nyomás-keretek . . . a mik az erdőben vannak . . . Szentmihály napjáig nem szabadíthatók be s azokat lebontani nem szabad.¹¹⁵ E fajta bekerítések folytán a közös legelők igen megszükültek, kivált azért, hogy némelyek még a kaszálás után sem engedtek oda legeltetni másokat, miből a falubeliekre sok kár háramlott, s az ily

magabíráskodást régulák által kellett korlátozni. A Csik-Gyergyó-Kászóni falutörvények a többek közt ezt is mondják: Az erdő között nem szabad rétet vagy kaszálót bekeríteni többet. A ki nincs még 32 eszendeje, hogy olyan bekerített hely birtokában van, az Gyümölcsoltó Boldogasszony napján azt engedje szabadjára.¹¹⁶ Ezekből látható, hogy a hármás határ vagy forgókényszer dacára, némelyek sokféle előnyt vagy kiváltságot tudtak magoknak megkaparítani.

Mikor valaki irtogatás által magának mezőt vagy rétet kerekített ki, azt be kellett keríteni, hogy a legelőt barmoktól megvédje.

Nagy fontosságu volt a falu lakóira a makkoltatás, mert akiknek ilyen helyök volt, szinte ingyen hizlalhatták disznóikat. A makkolás idejére pásztorokat fogadtak, a disznóikat nekik számba adták, vagy pedig önmagok szerre, sorra (szeres) őrizték. Mint hogy némely helységben „a bebíró possessorok”, nemesek, kiknek a faluban telkök volt, makkoltatni akartak s azt a falu nem engedte, azért Marosszék meghagyja, hogy minden falu tartson pásztort s a bebírók disznait is engedjék makkra járni.¹¹⁷ Az 1718-ik évi nagy drágaság és szűk termés alkalmával Aranyosszék eltiltotta a makkdőről a disznókat, hogy az emberek maguk szedhessék fel a makkot.¹¹⁸

(Folyt. köv.)

szent áhitat lepte meg az óriási közönséget.

Ugron az első és mostani március összehasonlítja Az — Istennek mosolygása volt, mely a népek ébredését, hősök harcát okozta; a mostani március fagyos, zivataros, mint az abszolutizmus. De a tavaszt semmi sem tarthatja vissza. A természet ébredését nem lehet elfojtani, minden tavasz új gondolatot csatol a régihez, mely mindig haladást jelent. 1848 óta mindig szabadabb lett a nép. Felszabadult Románia, Szerbia s több kisállam, csak mi nem tudjuk függetlenségünket megvédeni.

48-ban alkották meg alkotmányunk széles kereteit, de a zsarnokság ráütött hadával. Azonban a társadalmi és politikai reformok meg nem semmisíthetők; 67-ben látszólag meg is kaptuk az alkotmányt. De most ismét reá támadnak éjjel, mint a róka. Mi vagyunk ezért hibásak, mert nem vagyunk elővigyázók s az alkotmányon rést ütöttek, hol beözönlik az ellenség.

1848 megmutatja, hogy szabadság, egyenlőség és tesvériségért kell küzdeni. De ez nem elég nekünk, mert még a függetlenségért kell küzdenünk. Csakis a nemzeti állam képes nagyot alkotni, pl. Franciaország, Németország, Anglia, hol a hatalom jár épen elől a nemzeti célok kitűzésében. Nálunk nem így van s ez nagy csapás. A nemzetiségeket sem tudjuk meghódítani a magyarságnak, ha nem mi járunk elől. Ne térjünk el március eszméitől, inkább zuduljon reánk az abszolutizmus, mely ugy sem lehet hosszú életű Európában.

Az Ursten megvédi a népet. Eljön majd, hogy megbüntesse a hatalommal visszaélőket s a nép oly törvényeket alkot, melyek az abszolutizmust lehetetlenné teszik s akkor kialakul majd a nagy Magyarország.

Frenetikus tapsvihár és éljenzés követte a nagy székely beszédét.

Ezután Kovácsy Ernő lépett a dobogóra és elszavalta Petőfi: Talpra magyarját, melyet a Székely Dalegylet éneke, majd pedig Kónya Sándor zenekarának játéka követett.

A Kossuth-utcára kitóduló közönség a szállodától az ezredéves emlékgig elterülő tért egészen ellepte s mindenki csodálkozott, hogy miképen tudott elhelyezkedni előbb a teremben ez a sokaság.

Biró Ferenc máréfalvi főbíró sorakoztatta népét és lelkes hangulatban vontak Máréfalvára.

Később Vajda Ferenc és Dr Kovácsy Albert vezetésével küldöttség tisztelgett Ugron Gáborná! Megköszönték az ünnepélyen való szereplését és meghívták estére, a Budapest-szálló disztermében tartandó társasvacsorára. Ugron szokott szívélyességgel fogadta a meghívást; kijelentvén, hogy mai napon rendelkezzen vele, résztvesz mindenütt.

Este 8 órakor 150 teretes társasvacsorára gyűlt egybe városunk és a közeli vidék polgársága, melynek soraiban láttuk Ugron Gábor ünnepi szónokot, Dr Kállay Tamás és Szakáts Zoltán v. képviselőket, Dr Damokos Andor alispánt a vármegye képviselőjében, Dr Horváth Károly kir. körjegyzőt és még sokakat a honoráciorok közül.

A hangulat lelkes volt. A felköszöntők sorát Dr Valentsik Ferenc tekintélyes ügyvéd nyitotta meg tartalmas beszédével. Ugron Gábor, mint a nemzet törhetetlen kitaratású vezérének üdvözölte és kérte, hogy legyen továbbra is vezérünk s vezesse diadalra a függetlenségi és 48-as elveket, melyek alapján lehet csak nagy és hatalmas ismét Magyarország.

Ugron Gábor nem tekinti magát vezérnek, hanem olyan közkatonának, aki bátran megy a harcba a vezérek után, akik ha előre mennek követi, de ha meghátrálnak leszurja őket. Kitaratásra, bátorságra inti a közönséget s a nemzet biztos győzelmére üríti poharát.

Fejlesztés Áron tanár a szövetkezett ellenzéknek s annak népszerű elnökének: Kossuth Ferencet élteti igen szép beszédében. Gyertyánffy Gábor Ugron Gáspár jelenlévő 48-as hadnagyot, a vármegyei honvédegyelet érdemes elnökét köszönti. Dr Kállay Tamás képviselő a székely anyaváros páratlan lelkes közönségét és asszonyait üdvözli; összehasonlítván, a magyar Alföld honfiaival, kiket sokszor tulszárnyalnak kitarat, erős hazafiságukkal.

Szakáts Zoltán volt képviselőt is kimozdították egyhangú némaságából a „halljuk“-ozó polgárok. Mindenki várta, hogy mit szól a lelkes hangulat közepette. Hát bizony ő mentegelődzött, érezte, hogy nem azt az utat követi, amelyet választó közönsége. Megmaradt Bánffy mellett. A polgárság pedig szívvel-leléssel függetlenségi és 48-as elveket vall. Elnézést kért a maga számára és Vajda Ferenc rendező bizottsági elnök egészségéért ivott. Felszólalása egészen lehütötte a polgárságot s már most látható volt a hangulatból, hogy ilyen elvekkal sem ő, de más sem kaphat a székely anyavárosban többé képviselői mandátumot.

Vajda Ferenc az általános választói jogot hangsúlyozva, a polgárságot köszöntötte fel.

Ugron Gábor eltávozását Solymosy Endre tanár tartalmas beszédében fejtegette hazánk helyzetét s az ország hazafias lelkesedését üdvözölte.

Végül aztán még sokáig együtt maradt a lelkesült társaság és igen sok pohárköszöntő hangzott el. Különösen Dr Kállay Tamás képviselő volt a szónok, aki bővebben kifejtette egyes politikai jelenségekről bátor és őszinte nézeteit. A társaság pedig szívesen halgatta s valósággal megszerette a rekonszenves, fesztelen kedélyű, derék képviselőt.

A mulatság késő a éjjeli órákban ért véget.

Bibarefalván

d. u. 2 órakor a templom előtt gyülekeztek nemzeti zászlóval és a Szózatot, Kossuth nótát énekelve járták be az utcákat. Majd a székely zenekar vezetőjével élén a Klapka-induló játszta s így mentek zársorokban az ev. ref. templomba. Az istentisztelet a Szózat eléneklésével kezdődött s Borsay László pap hazafias imát mondott. Ezután a Himnusz hangjaival távoztak a templomból a paplakba. Itt a zenekar a Szózatot játszva, Bakó Lajos füg-

getlenségi pártelnök elszavalta a „Talpra magyar“-t. Végül a zenekar játéka mellett csendesen szétozolt a közönség.

Okládon

a községháznál óriási közönség gyűlt össze, ahol Dr Hinléder Fels. Erő képviselő lelkes beszédet mondott.

KÜLÖNFÉLÉK.

Igaz magyar!

Nem bánom én, ha elsuhan
Az élet szép aranykora,
És hogyha nem ragyog reám
A fényes tettek nagy sora:
De tenni vágyok ott, ahol
Munkára int a férfi kar...
Ha perszem is, mit alkotok,
Csak egy legyen: igaz magyar!

Nem bánom én, hatalmi kegy
S a fény emeljen másokat,
Mit bánom én kitüntetés —
Ezernyi is, ha osztogat:
Az öntudat nyugalmát ad,
Hívás s a látszat nem zavar...
Büszkén tekintek szerteszt
Ha, mit tevék: igaz magyar!

Nem bánom én dus kinesein
Gyönyörrel égjen a világ.
Munkán szerzett kenyér mellett
Elég nekem egy kis virág...
Tarkazza itt-ott utamat...
S ha majd a sirhalom takar,
Ott álljon büszkén gyermekem:
— Apám volt ő: igaz magyar!

Fülei Sz. Lajos

— Apponyi letartóztatásának terve.

Fejérváry egy upesti küldöttség előtt szörnysüéges kijelentést tett. Kijelentette, a pénzen összevásárolt küldöttségnek, hogy ha Apponyi Albert gróf tovább folytatja országos akcióját, a nemzeti ügy érdekében: le fogja tartóztatni!

— Utolsó fillérestély.

A helybeli jótékony nőegyesület utolsó fillérestélyét e hó 21-én (szerdán) változatos műsorral tartja meg Három előkép lesz. Az első Margitai Tihamér az „Ellenállhatatlan“, második Borsos József „Álarcos táncvigalom után“, harmadik Kemény Jenő „Civódás“ című festménye után. E közben Pap Irma énekel, Kovácsy Ernő szaval és Szabó András 4 éves leánykaja énekel. Lesz még világposta és más efféle mulatság.

— A medeséri ifjusági egyesület,

minap úgy anyagilag, mint erkölcsileg fényesen sikerült színelőadásos táncvigalmat rendezett. Bejött: 90 K 60 fillér. Ebből tisztá haszon 42 K 72 fillér. Felülfizettek: Nemes Dénes 1 K 40 f, Ferenczi Áron lelkész 1 K, özv. Bodrogi Józsefné 60 f, Pal György 40, Szasz Ferenc tanító 50, Sándor Géza lelkész, Bartalis Dénes, Sófai Sándor, Tibódi Elek 20—20 fillért. Fekete Domokos, Dobos Dénes (Kede), Márton György, Kibédi János, Marosi, Vas Miklós, Vári Domokos 10—10 fillért és Marosi Mátyás tanító 50 fillért. Ugy a felülfizetők, mint Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézete az olcsó és csinos kiállítású meghívókért, fogadják Egyesületünk őszinte köszönetét. Medesér, 1906. márc. 13. Borsos György, áll. tanító.

— Városi közgyűlés.

Városunk képviselőtestülete e hó 20-án (kedden) d. u. 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgyait legnagyobb részben szerződések jóváhagyása, fizetési előlegek kérése s

más a város keblü ügyeihez tartozó kérdések töltik be.

— **Eljegyzés.** Dávid Lajos helybeli kir. posta- és táviratist eljegyezte Nagy Rózsa k. a-t városunkban.

— **A „szemét-nép“ dolgozik,** felszólatta a Kossuth Ferenc elnöklete alatt működött vezérő-bizottságot. A kormány a bizottság további működését be akarja tiltani. Szánalmas indoka az, hogy a vezérő bizottság kezdettől fogva oly jogokat impuált magának, melyek csak a végrehajtó hatalmat illetik meg. Zárt helyen találkozni és ott tanácskozni néhány uri embernek, csak nem tilos még Magyarországon? A kormány rombolni akar s ennek egyik célja a vezérőbizottság. Megverem a pástort és elszéled a nyáj! — gondolják Vészi urék s csinálják a „rendet“ Fejérváry és érdektársai. Jól teszik. Csak halmozzák fejük fölé, élesítsék a kardokat. Hátha saját súlyától huzva, lezuhan majd nyomorult fejükre...

— Létezik-e Maró Gergely?

Dr Kállay Tamás, az udvarhelyi választókerület függetlenségi és 48-as v. képviselője táviratot intézett Kiskőrös község elöljáróságához. Megkérdezte, hogy ott van-e, volt-e ilyen nevű „48-as honvéd?“ Erre a kérdésre a következő választ kapta: „Maró Gergely nincs, nem létezett Kiskőrösön. Elöljáróság“. Ebből is látható, hogy minő galád merényletet követtek el a „szemét“ kormány zsoldosai a 48-as dicső név ellen s hogy hitvány hazugság mindaz, amit az ugynevezett „Politikai Kalendárium“ című füzetben a haladók összehalmoztak. Most értesülünk, hogy immár a községek elöljáróságaihoz is eljutott ez a népmérgező pamphlet. Dobjátok tűzbe székelyek s ha valaki ingyen vagy pénzért kinalja, mondjátok meg neki, hogy „tegye a fájós fogára“ és bolondítsa el vele a nemzetiségét!...

— Istentisztelet.

A helybeli ev. ref. templomban ma (vasárnap) d. e. 10 órakor Nagy Károly theol. tanár tartja az egyházi beszédet, míg a kántori teendőket Zsigmond Ferenc végzi.

— Magyar Vértanúk Könyve

című egy nagyszabású könyv jelent meg, amely az 1848—49-iki szabadságharc alatt és utána 1850, 51, 52 és 1853-ban történt borzasztó kivégzéseket mind leírja és legnagyobb részt szemtanúk egykoru rajzai, festményei nyomán készült — az országos ereklye-muzeumban levő — képekkel illusztrálja. A szörnysüéges kivégzéseket, nők és iskolásgyermeknek az osztrák brutális katonák által történt megkorbácsoltatását s több más megható történelmi eseményt 63 egész oldal nagyságú képpel és 12 színes mülappal illusztrálja, ezenkívül 164 arcképet ad az elítéltekről. — Ennél kegyetesebb, meghatóbb és rettenetesebb munka magyar nyelven nem jelent meg. A könyv szerzője Dr Kacziány Géza tanár, ki művét gróf Kreith Bélának, az ereklye-muzeum alapítójának ajánlja. Vas József az első kiadás egész jóvealméit a Kossuth-muzeum öntartására ajánlotta fel. A könyv ára diszkótésben 6 K 80 f. A muzeum javára készültek diszpéldányok is 10 és 20 K árban selyem- és bőrkötésben. Kapható a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társa könyvkereskedése) Székelyudvarhely Kossuth-utca.

— **Utolsó fillérestély.** A helybeli Polgári Önképző és segélyező-egylet március 19-iki utolsó fillérestélyét a következő műsorral tartja meg: 1. Nyitány a helybeli zenekar által. 2. „Furcsa jubileum.” Vigjáték 1 felvonásban. Irta Dr. Torkos Béla. Rendező Fischer. 3. „Miért nem házasodik meg a sógor?” Vigjáték 1 felvonásban Irta Balázs Sándor. Rendező Fischer. 4. Zárbeszédet tart az egyleti elnök. Tánca 12 óráig. Rendezők: Sándor Róza, Orbán Juliska, Fischer Ferenc r. b. elnök, Ifj. Szermerjay Károly r. b. alelnök. Belépő díjak: a két első sor 1 K, a többi sorokban nők 40 fillért, urak 60 fillért fizetnek.

— **Magyar dalok, átíratok zongorára.** Különböző zenei folyóiratokban megjelent eredeti magyar dalaim, Lavotta-átírataim és Vikár Béla gyűjtéséből fonograf után leírt népdalaim egy részét négy füzetben kiadom. A füzetek tartalma következő: I. füzet Boldog vagyok, ha láthatlak. (Zempléni Á. verse) Hajnalodik. (Zempléni Á. verse) Ej! hát od, adom! (Csárdás.) Eredeti dalok. Ára 1 korona. II. füzet. Balog Józsi Kuruc bujdosó Kolozsvári lassu, Vikár Béla népdalgűjtéséből. Ára 1 korona. III. füzet. Ima a hazáért Lavotta szerelme Jó bor, jó barátság Lavotta után Zempléni Á. verseire. Ára 2 korona IV. füzet. Esteledik. (Zempléni Á. verse.) Kecskeméti öreg biró. (Zempléni Á. verse.) Duhaj nóta. (Taksonyi J. verse.) Eredeti dalok. Ára 1 korona. A 12 dal ára egy füzetben 4 korona. Jókai-gyászdal. Második kiadás. Ára 1 kor. Egyidejűleg jelenik meg. Magyar etude című hangversenydarabom. Ára 2 korona Az előjegyzések és előfizetések férjem, Zempléni Árpád nevére, lakásunkra, Budapest, IV., Bastya-utca 11. szám alá küldendők. Szives gyűjtőknek tiszteletpéldánnyal szolgálunk. Tisztelettel Z. Révész Anikó.

— **A gazdák érdekében hasznos** újítást tervez Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő cég Budapesten. — Ugyanis a gazdák ezideig teljes megnyugvással szereztek be gazdasági magszükségleteiket oly üzletekben, ahol Mauthner-féle könyhakerti és virágmagvakat árúsítanak, abban a hiszemben, hogy ott a gazdasági magvak is a Mauthner cégtől valók. Sajnos ez nincs mindenütt így, aminek következtében bizony sok oly gazdasági magot vétetnek meg a gazdákkal, amelyek sohasem kerültek ki Mauthner raktáraiból. Amint értesülünk a gazdák érdekében megvédésére és a cég jó hírnevének érdekében is, a Mauthner cég a közönséggel rövidesen ismeretnie fogja mindazon vidéki kereskedők és szövetkezetek névsorát, a melyeknél a cég gazdasági magvai kaphatók. — Addig is ajánlatos a vásárlásnál a beszerzési forrás felől meggyőződést szerezni.

— **Rajzcsetek.** író és rajzcsetek legnagyobb választékban olcsó szabott árak mellett: Betegh Pál és Társa könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében Székelyudvarhelyt.

— **Külföldi tanulmányutra** a székelly iparkamara területére egy 600 koronás iparos ösztöndíjat engedélyezett a keresk. miniszterium 12519—II-c. sz. alatt Pályázati kérvények

folyó évi április 15-éig az iparkamarához Marosvásárhelyre küldendők.

— **A pusztító betegségek** elleni harcban a világ legkiválóbb orvosai egyesülnek. E betegségek legborzasztóbbika az Epilepsia (Nyavalyatörés). E bajban szenvedőknek vigaszul szolgálhat azon értesülésünk, mely szerint egy magyar orvos e betegség ellen új és hatékony gyógyító módszert talált fel, amelylyel már a külföldön is feltűnést keltett. Ez orvos Dr. Szabó B. Sándor Budapest, V. Alkotmány u. 5; ki készséggel nyújt felvilágosítást mindazoknak, kik gyógyító módszere segélyével e súlyos bajtól szabadulni óhajtanak.

— **Eisiparosok ösztöndíja.** A kereskedelemügyi miniszterium 12518 VI. C. sz. két egyenként 1082 koronás ösztöndíjat adományoz képzéshez kötött, szakmájában kiváló és józanéletű olyan kezdő ifjú magyari honos iparosnak vagy idősebb segédnek, aki továbbképzés vagy műhelyi berendezés, illetve annak tökéletesítése céljából atyja iparát folytatva, annak üzletét átvette, esetleg átvenni és továbbfejlesztetni szándékozik. Felszerelt folyamodványok a nevezett miniszteriumhoz címezve legkésőbb folyó hó 31-ig az iparkamarához Marosvásárhelyre küldendők.

— **Glicerin-szappan.** Sokan, kiknek télen át kez- és arc bőrük felrepedezik, ezt a kellemetlenséget csakis a rossz és egészségtelen szappannak köszönhetik. Szakértők által a legjobb kéz- és arcpólo szerek a valódi glicerin-szappan tartatják. De vannak olyan szappanok is, melyek cukor, és alkohol által vannak átlátszókká téve és mégis glicerin szappan néven kerülnek forgalomba, ezek pedig ártalmasak. Legjobb ismertető jele a valódi glicerin-szappannak az, hogy soha ki nem szárad, ilyenek a Sarg-féle gyártmányok is, melyek a bőrt mindig puhává és simmává teszik és nem ártanak.

— **A gyümölcsfák ápolása.** A gyümölcsfák termése évről évre meglehetősen széles határok között ingadozik. Ha azt akarjuk, hogy a gyümölcsfák termése állandóan elegendő legyen, azokat megfelelő ápolásban kell részesíteni. Első sorban pedig gondoskodni kell arról, hogy azoknak megfelelő táplálék álljon rendelkezésükre. A gyümölcsfákat kevés helyen részesítik megfelelő trágyázásban. Az istállótrágyát nem igen adogatják a gyümölcsfa alá. De a komposzt, emberi ürülék, trágyale, vér, stb. szintén csak ritkán alkalmaztatnak. A mesterséges trágyaféléknek minél szélesebb körben való alkalmazása szintén kívánatos volna. Ezen trágyafélékkel módunkban volna az egyes tápanyagokat olyan mennyiségben alkalmazni, a mely mennyiségben azokra szükség van. A műtrágyák segélyével a fa gyorsabb növekedést, a gyümölcstermés jelentékeny fokozását lehet elérni. A mesterséges trágyafélék közül a káli az erőteljesen növést és dus hozamot mozdítja elő, miért is a káli-trágyázás különösen a termésben levő fáknál igen fontos. A foszfortrágya szintén fontos, mert a gyümölcsképzésre hatással van és kálival együttesen alkalmazva, a gyümölcsök tökéletes fejlődését mozdítja elő. A nitrogén a levél és a fa képződését mozdítja elő, a gyümölcsök fejlődését elősegíti és a hasznos is nö-

veli. A gazda tehát, a körülményeknek megfelelő trágyaféléket választ-hatja ki és alkalmazhatja azt, a melyik céljának leginkább megfelel. Ha ugy a faképzés, mint a termés előmozdítására akarunk hatni, akkor együttesen fogjuk alkalmazni a műtrágyaféléket, különben pedig csak a célnak megfelelőt. A műtrágyaféléket a gazda mindig maga szerezzze be külön-külön, ne pedig kész keverékben vegye meg.

— **Nem keverék,** hanem kizárólag tiszta, átlátszó, aranyárga, iz és szag nélküli a Zoltán-féle csukamájolaj, és ezért ugy a gyermekek, mint felnőttek szívesen veszik. — E hirneves csukamájolaj tápereje és könnyű emészthetősége miatt is igen becses. — Üvege 2 korona a készítő Zoltán Béla gyógyszerárában Budapest, V., Szabadságtér és a helybeli gyógyszerárakban.

— **A szépség hatalom.** Szép akar lenni mindenki. Mindenki használja tehát Magyarország első orvosnője, gróf Hugonnay Vilma dr. nő által legjobban ajánlott székellyhavas bivalytejből készült „Alba” szappant (ára 1 kor.), „Alba” arckrém (ára 1 kor. 50 fillér) és „Alba” hölgyport (ára 1 kor. 50 fillér), melyek semmiféle ártalmas vegyi terméket nem tartalmaznak és szepő, májfoltok, valamint mindenemű arctisztatlanságok ellen legjobb hatású szerekek bizonyultak. Kaphatók mindenütt. Készíti Balázsovich Sándor gyógyszerész, Sepsiszentgyörgy 184 szám.

— **Hazai ipar!** Wein Károly és Társai szövögyári cég a mai lapunkban közzétett figyelmeztetésére különösen utalunk, s elsősorban házi asszonyainknak ajánljuk becses figyelmébe. — Vegyünk, a hol csak lehet hazai iparcikkeket, hozzájáruljunk, hogy ez által sok ezer szorgalmas kéz jutalmazó munkát kap, de hozzájáruljunk ez által ahhoz is, hogy a nemzet gazdaságilag is erősödhessen.

— **Országos kirakóvásárok március havában** a következő helységeken és napokon lesznek:

18. Bolkács.
19. Csik Szt.-Domokos, Egerbegy, (Tor.-Ar.), Felvincz, Göröcsön, M-Győrő-monostor, Martontelke, Miklóstelke, Nagy-Apold, Parajd, Uzon, Vajdaháza, Vajda kamarás.
20. Brád.
21. Bilak, Erdőszenygyörgy, Orlát, Székelyudvarhely.
22. Szilágy Nagyfalu
23. Szilágy-Somlyó
24. Vajda Hunyad.
26. Apold, Bonczhida, Erzsebetros, Földvár, Kis-Sink, Radnót, Szinye.
28. Zám.
29. Bögöz, Egerhát.
30. Hejjasfalva, Maros-Oroszfalu Szász-Csor, Zentelke.

Az ellávazott ifjak.

— március 17.

Ugy gondoljuk igen sokan tudni fogják már a címből, hogy e sorok mire vonatkoznak. A helyi ev. ref. főtanoda azon VII. osztályos növendékeiről emlékezünk meg, a kik a ma reggeli vonattal elhagyták városunkat, hogy a hajduböszörményi gimnáziumnak legyenek növendékei.

És miért kellett elhagyniok az annyira szeretett Székelyföldet? Mert magyar érzésüknek, hazafiságuknak kifejezést adtak oly módon, a hogyan tudtak. Ugynevezett „tüntetés” rendeztek, a mi abból állott, hogy a Kossuth utcán végig vonulva élénkeltek a Kossuth-nótát s ez volt azon főben járó bűn, melyért el kellett hagyniok városunkat.

Azt senki kétségbe nem vonja, hogy minden intézet növendékeinek be kell tartaniok a szabályokat, az intézet törvényeit. Ezt szó nélkül áthágták, amikor állítólag a kaput felnyitották, de erre a kimért büntetés oly súlyos, hogy valóban megbotránkozik az ember, mert tekintetbe kell venni azt is, hogy miért történt. Nem leder mulatság céljából, hanem hogy hazafias érzésüknek kifejezést adhassanak. Ezért husvétig tartó intézeti internálás, szabályszerű magaviselet s ennek következménye a segélyek megvonása, bizony mondjuk, tulságos büntetés, mert ezáltal igen soknak a tanulás útja vágatott el. Ifjui hevükért, hazafiságukért mégis sok egy kissé.

Következménye az lett, hogy az intézet VII. osztályának igen sok növendéke kilépését bejelentette. Nem csodáljuk, hiszen állami intézetben, ahol pedig sokkal szigorubb a nevelés, ugyanezért beérték feddésel. És ez helyes!

Hogy nem a kapukinyitás volt az ok, hanem a hazafias érzés, azt legjobban bizonyítja azon körülmény, hogy a künnlakókat is csaknem olyan súlyosan büntették meg, habár ők a kaput fel nem törhették.

Nem is szólunk bele eddig a dologba, mert teljesen az intézet belügyének tekintettük; habár a büntetést tulsoknak találtuk, de hogy oly intézet, amely hajdan a hazaszeretet menstvára volt, oly felekezeti intézete, mely a nemzetnek oly sok vértanút adott, a hazaszeretetért még akkor is üldözöbe vegye növendékeit, jó részt hitsorsosait, midőn más intézetbe akarnak lépni, ezzel már átlépik a határt. De más részről kényszerít a felszólásra azon körülmény is, mert Rákóczy katonáinak, Kóssuth honvédeké utódait: a székellyeket így csuffá téve, szó nélkül nem tühertjük. Ez az intézet nem képviseli a székelység gondolkozását. A közvélemény szeretettel öleli keblére a hazafiságukért üldözöbe vett vereit.

Olyan látogatási bizonyítványt adott távozó növendékeinek, hogy az abban rájuk rakott sár visszapattan.

Ide iktaljuk egész terjedelmében, kihagyva a kihagyandókat, hadd ássa a székelly nép, miként bánik ifjaival azon intézet, melyet véres verejtekével állított fel a vallási hűség, a tudomány és hazaszeretet oltárának:

Sz..... 1906.

Látogatási bizonyítvány.

.....született vallásu a folyó 1905/6-ik iskolai esztendőben a székellyudvarhelyi ref főgymnázium hetedik osztályának rendes növendéke volt mai napig (?), a mikor az intézethez kilépett. M a k a c s t a g a d á s é r t, terrorizálni akarásért rá rótt büntetés (év végén bejegyzendő szabályszerű magaviseleti fokozat és igazolatlan óramulasztás) elől iskolaváltoztatással akarván menekülni, mas intézetbe való belépése ellen csak azon esetben nem emelek kifogást, ha a jogerős ítéleten alapuló büntetést ezáltal kinem játszhatja

Székelyudvarhely, 1906. márc. 16.

Gönczi Lajos s. k.
igazgató.

Ime a vereink tükre; adták saját vereink.

Azonban nem mindenben felel

nem vonja, övendékeinek abályokat, az szó nélkül át- ag a kaput kimért bün- valóban meg- mert tekin- s, hogy miért tság céljából, zésüknek ki- zért husvétig szabályszerű vetkezménye bizony mond- mert ezáltal uja vágátott azafáságukért

ett, hogy az ak igen sok bejelentette. állami inté- tal szigorubb érték feddés-

ytás volt az rzés, azt leg- körülmény, aknem olyan, habár ők a

eddig a do- intézet bel- abár a bün- de hogy oly hazaszeretet lekezet inté- oly sok vér- tetért még övendékeit, dón más in-

ezzel már más részről a azon kö- zny katonái- nek utódait: a téve. szó az intézet ség gondol- y szeretettel gükért üldö-

tványt adott hogy az ab- szapattan. jedelmében, okat, hadt ként bánik helyet véres vallási hü- szeretet ol-

vány.

... vallásu lai eszten- elyi ref fő- osztályának t mai na- ézetből ki- adásért, rásért rá én bejegy- magaviseleti an óramu- ltoztatással s intézetbe csak azon ifogást, ha alapuló kinem

3. márc. 16.

jos s. k. ató.

adták saját

ben felel

meg a valóságnak. Először is, nem az alulírott napig, márc. 16-ig volt az intézet övendékei, mert még e hó elején kilétek. 2-szer a ma- kac tagadás abban nyilvánult, hogy adott becsületszavukat nem szegték meg s nem árulták el vezetőiket. A terrorizálni akarásért pedig nincs törvénykönyv, a mely elítélne bárkit is. De hát hogy is lehetek mind- nyájan terrorizálók? Hát akkor kit terrorizáltak?

De különösen csodálkozunk azon, honnam vettek a végső mondatot s az ebben kifejezett jogot? Mi mó- don akarja (itt már helyesen) terrorizálni más intézet tanácsát és tanári karát az itteni?

Ennyiben akartunk hozzá szólni a dologhoz, mindkét oldalról vett informálás után. Nem akar ez terrorizálás lenni a mi részünkről, csak figyelmeztetni akarjuk a tanári kart, hogy így igen könnyen a székel- nev-t és az intézet jó hírnevét veszélyeztetik, a mihez pedig nekünk is van és lehet pár szavunk.

Ti ifjak, kik a messze idegenbe távoztok, őrizzétek meg szívetekben a lángoló hazaszeretetet s tanuljatok csak úgy, mint itt, viseljétek magatokat csak úgy, mint itt s akkor elismerést, becsületet hoztok a székel- névre. Ti hajdúk pedig ölel- jétek szeretettel kebletekre testvéreinket, a kiknek ősapjai a ti ő- apaitokkal együtt küzdtek a hazáért, szabadságért.

Haza!.

KÖZGAZDASÁG.

A talaj tavaszi porhanyítása. Az okszerű talajművelés főelve az ősszel megszántott talajon tavasz-

szal a szántást amennyire lehetsé- ges mellőzni és helyette az extir- pálás, grubberolást esetleg csak erős fogasolást alkalmazni a korai vetés előtt. Ezt ajánlani nem lehet eléggé a gazdák figyelmébe. És pe- dig azért, mert az ilyen talajműveléssel megőrizhetjük talajunk ned- vességet. A tavaszi szántásba ve- tett növények hamarabb megerzik a szárazságot, mint a grubberolt talajba vetettek. Az ilyen talajokban a műtrágyák kedvezőbb hatást fog- nak gyakorolni. A nedvesség konzerválásán kívül a porhanyítás elő- nye az is, hogy a grubberolást korábban kezdetjük meg, nyirkos földet nem hozunk a felszínre, mint a szántásnál. A vetést idejé- ben végezhetjük el. A grubberolt föld vetése kevésbé gyomos, mint a szántott földi vetés. A tavaszi szántást tehát csak akkor alkalmaz- zuk, ha a talaj erősen összetömö- dött, ha annyira elgyomosodott, hogy a porhanyítással megfelelő munkát nem tudunk végezni. A ta- vaszi porhanyítás lazább szerkezetű, homokos talajokon esetleg egy fo- gasolásból állhat és megfelelő is lehet az. Minél kötöttebb a talaj, annál kevésbé fogunk jó munkát végezhetni a fogással, annál inkább kívánatos a grubber, extirpátor al- kalmazása. Az őszi szántásnak ta- vaszi szántása mellőzhető a késő- ben vetendő növények alá is. A porhanyítás kedvező hatással lesz azon növényekre is, sőt gommen- tes talajon a kései vetések alá a tavaszi szántás mellőzésével ismét- telt porhanyítással is előkészíthető a talaj. A tavasszal elszórandó

foszfortrágyák ilyen talajelőkészítés esetén a porhanyítás előtt szóran- dók el. Tehát amennyiben csak a talajviszonyok megengedik, tavasz- szal mellőzzük a szántást és he- lyette csak porhanyítsunk.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa ujság- kiadó intézete.

„EMULSIÓ“

név alatt azon egynemű folyadék értendő, melyet olaj vagy zsiradék vízzel való keveréke ad. A tej és tejfel természetes emulsiók, melyek- ben a vajzsiradék a legapróbb csep- pekre van szétosztva és egyenlete- sen elosztva. A SCOTT-féle EMUL- SIÓ teljesen hasonló összetételű, amely a legfinomabb norvégiai gyógyszerkamajolajból készül méz és nátron hypophosphitok hozzá- adásával. Mindazon esetekben, mi- kor csukamájolaj használata aján- latus, a SCOTT-féle EMULSIÓ előny- ben részesítendő, mert az hatá- rozottan jó ízű és a mellett igen könnyen emészthető.

A SCOTT-féle EMULSIÓ valódi- ságának jele a „hátán nagy csuka- halat vivő halász“ védjegy.

Kapható minden gyógyszer- tárbán.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg bekül- dése ellenében minta üveggel bérmentve szolgál:

DR. BUDA I. E. M. I. L.

„Városi gyógyszertára“ BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K 50 f.

Eladó trágya. Mintegy 50 Haurik Alfréd szőgyárosnál Székelyudvarhely.

Három szép szoba, konyha, kamara külön udvarral stb. hozzátartozóival együtt kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

BALI

MEGHIVÓKAT

OLCSÓ ÁRON KÉSZIT

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA
könyvnyomtató-intézete Székelyudvarhely

A szépség egyik főkelléke a szép arcbőr.

Minden hölgynek módjában áll ezt megsze- rezni,

a FÖLDES féle

Margit-crème

csodás hatása arckenőcs használata által.

A Margit crème egy rendkívül finom, kellemes sikkosságu, gyorsan felszívódó, ked- ves illatú vegyszer, mely már az első ki- séreltet alatt mintegy behizogtatja magát; a bőrnek rögtön kellemes puha bársonyszerű tapintatot ad, 10-20 nap alatt teljesen átalakítja a bőrt, nyomtalanul eltüntet szőpőlt, májfoltot és mindennemű bőrtisz- tatlanságot.

Előnyös tulajdonsága ezen krémnek, hogy a bőrt nem teszi zsíros tapintatúvá, fé- nyessé, mint más kenőcs, sőt ellenkező- leg annak fényét, mint a puder elviszi, minél fogva nappal is alkalmazható. A bőrt táplálja, mitől az gyermekded lide- séget, teltséget, bársonyszerű puhaságot és kellemes tapintatot nyer.

Legelőnyösebb előnye, hogy **higányt, őlmot nem tartalmaz** és így teljesen ár- talmatlan.

Ára egy tégelynek 2 K, kis tégelynek 1 K. Margit-szappan 70 f, Margit-puder 1-20 K, Margit-aroziv 1 K, Margit-fogpép 1 K.

Készíti:

FÖLDES KELEMEN
gyógyszerész. Aradon.

6 koronás rendelések bérmentve küldetnek. Kapható: Konez Armin és Solymossy Já- nos gyógyszerésztárbán.

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT név- vel, tiszta és ment káros alkatrészekből.

SCHICHT-SZAPPAN

(„szarvas“ vagy „kulcs“ szappan)

a legjobb és használatban legolcsóbb, min- den ruhanemű és mosási módszer részére

JÓTÁLLÁS: 25.000 koronát fizet Schicht György cég Vasságban bárkinek, aki bebizonyítja, hogy szap- pana a „Schicht“ névvel, valamely káros keveréket tartalmaz. 170

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárakban, porcellán, üveg, gyermek- játékok, diszműárak, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden eset- ben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzárolt lucerna és lóhere magvak. Vala- mint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyha-, kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb áron.

Mindig friss fűszerárak!

Jelszavam: szoliditás, pontosság és mérsékelt árak!

Új cipészület!

Van szerencsém a helybeli és vidéki közönség tudomására hozni, hogy a barátok templomával átellenben **Batthyány-tér 11.** szám alatt üzletet nyitottam. Raktárt tartok mindenféle férfi, női és gyermek cipőkben. Rendelésre a legjobb anyagból olcsó árban pontosan szolgállok.

Teljes tisztelettel:

Szőcs Gergely.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Felgyülemlött hibátlan 2-7 méter hosszú

maradékok,

flanelek, teniszszövetek, Barchent 12 kr mtrkint, cöppe- rek, kretonok 16 kr méterenkint, schifonok igen jó 18, 22 kr méterenkint.

Férfi-ruha posztómaradékok egy és fél métertől három és fél méter hosszú drbokban 95 kr métere.

Szöttes-maradékok igen szép 16 és 20 kr mé- terenkint.

Legolcsóbb árak!

Nagy választék nyakkendők- és kalapokban.

Videkre utánavét mellett küldetnek.

